

4. neděle v postním období – 30. března 2014

čtení: Rt 4, 1-10

kázání:

„Kristus nás vykoupil, aby požehnání dané Abrahamovi dostaly v Ježíši Kristu i pohanské národy, abychom zaslíbeného Ducha přijali vírou.“ (Ga 3,13n) Jsme vykoupeni, tys vše zásadní učinil, posiluj tedy naši víru, abychom byli schopni to plně přijmout.

Iz 54,4-8

Když máme nějak vyjádřit, sestry a bratři, v jakém vztahu jsme vůči Bohu a jak se Bůh má k nám, používáme k tomu obrazy, které známe běžně z našeho života a z našeho světa. K tomu vyjádření používáme přirovnání k těm nejsilnějším mezilidským vztahům a vazbám, jako jsou např. rodiče a děti. To když mluvíme třeba o tom, že Bůh je náš Otec. Anebo, a to je mnohem silněji slyšet ze Starého zákona, je použit příměr o Bohu jako ženichovi, manželovi a o Božím lidu jako jeho nevěstě, manželce. Žádná bohyně vedle Hospodina jako to bývá v pohanství, ale Izrael, dcerka jeruzalémská či siónská, jakožto Boží protějšek, životní partner my lidé. Ostatně známe to ale i z novozákonních svědectví, že je církev připodobněna k nevěstě Páně, k nevěstě Kristově.

Jenomže jak už to tak bývá, mezilidské vztahy jsou značně komplikované. A čím jsou si lidé blíží, tím víc společných záležitostí musí řešit, tím víc času společně tráví, a tím víc také vzniká třecích ploch, tím víc možností a zárodků konfliktů. A tak je tomu mezi rodiči a dětmi, tak je tomu i mezi manželi.

Právě na to naráží prorok Izaiáš. Rozkol mezi manželi, roztržka mezi životními partnery. Nás samozřejmě mohou zarazit ty skutečnosti, které vypovídají o nerovnosti mužů a žen ve staroizraelské společnosti. My to máme dnes jinak. Ale o to nejde. Jde o ten problém samotný. Navíc to tehdejší uspořádání mnohem lépe vystihovalo, jak se to má mezi námi a Bohem. My totiž nejsme vůči Bohu v rovnoprávném postavení, nestojíme na stejné úrovni, nemůžeme mluvit o žádné emancipaci, jakkoli mezi muži a ženami je tohle u nás dnes běžné a je to v pořádku, ve vztahu Bůh a člověk tohle nejde a nikdy nepůjde. Tady bude stále platit „výš“ a „níž“, kdy Bůh má veškeré pravomoci a člověk je volán k pokoře, poslušnosti, službě a podřízenosti. Nikoli vůči jiným lidem, ale vůči Bohu samotnému. (Ačkoli ani to se dnes mnohým nemusí zamlouvat, a proto se budou vzpírat jakémukoliv náboženství.)

Při vědomí toho všeho k nám ten Izaiášův obraz může celkem jasně promlouvat. To, o čem hovoří, je podobné jako manželská krize a její řešení. Je to krize mezi Bohem a jeho lidem. Jde o to, jak k tomu Bůh, ten nadaný pravomocemi a mohoucí volit a rozhodovat, jak on k tomu přistoupí.

Je dobré si připomenout, do jaké situace míří Izaiášova slova. Končí babylonské zajetí. Končí tahle obrovská krize, která hrozila naprostým zánikem a zkázou Izraele. Končí tato sedm desetiletí, zhruba jeden lidský život dlouhá zkouška. Končí to, co prorok ve svém obraze nazývá opuštěností ženy, kterou její manžel obdařil rozlukovým lístkem, nechal jí samotnou, nebo, chcete-li, zapudil jí a vyhnal. Pokud znáte biblické příběhy, tušíte, že to z Boží strany nebyla žádná svévole, žádný náhlý rozmar, ale že tomu podnět dala dlouhodobá nevěra ze strany lidu, jak Písmo opakovaně výstižně vyjadřuje: smilstvo, cizoložství s cizími bohy. Někdy je to v obrazech, kterým patří až hvězdička pro mladistvé. I zde stále vnímáme to připodobňování ke vztahům mezi muži a ženami.

Nic nepomohlo, že Hospodin svůj lid napomínal, domlouval mu, volal jej zpět, k obrácení, k pokání. Ústy mnohých proroků varoval, že je to cesta, která nevede k dobrým koncům, nevede ke štěstí, i když přináší krátkodobé vzrušení a okamžité uspokojení. Z dlouhodobého pohledu je to směřování do záhuby toho základního vztahu, který nás nese a drží, totiž našeho vztahu s Bohem. Vede to ke konci, který je bolestivý a smutný. Výsledkem je osamělost a zklamání. Vidina štěstí se rozplyne a náraz reality je velmi tvrdý.

Izraelci nic nedbali. Urvat co nejvíc tady a teď, po nás potopa. Přišlo, před čím byli varováni. Dostali rozlukový lístek. Padla na ně hanba ženy propuštěné. (To je zase něco, co nám díky naprosto běžné praxi rozvodů vůbec nepřijde jako něco divného a ponižujícího.) Dopadla na ně, jak říká Izaiáš, tíha údělu vdovství, nesnadnost života osamělé ženy bez zastánce. Proto jsme četli i část knihy Rút, abychom si tuto situaci tehdejší doby připomněli.

Jeden lidský život, sedmdesát let, dobu, co tři generace přijdou na svět a vyrůstají, to trvalo. Tíha, osamělost, beznaděj. Bůh k tomu však slovy proroka řekl: „Na maličký okamžik jsem tě opustil. V návalu rozlícení skryl jsem před tebou svou tvář.“ Nával rozlícení trvá krátce, sice pak ještě může dlouho doznívat, dlouho se může vracet ve vzpomínkách a je možné cítit pachut' té chvíle. Ale vlastní rozlícení je chvilková záležitost. Ne tak z našeho pohledu. Ten, na koho tohle dopadne, cítí tu Boží chvíli až do třetího či čtvrtého pokolení, kdy Bůh stíhá nevěrnosti otců na synech. To je pořád a stále ta samá doba babylonského zajetí. Pro nás až neúnosně dloho, z Božího pohledu jen „na maličký okamžik.“

Člověku, jemuž je zle a trápí se, se zdá doba utrpení nesmírně dlouhá. Zato chvíle radostné a pokojné, šťastné a veselé nám ubíhají rychle, jsou to jen okamžiky. Před Bohem je to jinak. U něj trvá to dobré. U něj to dobré vždy po chvíli opakovaně vítězí.

A právě v tom je naděje. Tenkrát pro Izraelce v době Izaiášově, stejně tak jako dnes pro nás: „Shromáždím tě v převelikém slitování. Ve věčném milosrdenství jsem se nad tebou slitoval.“ Pro Izraelce odvečené do dalekých krajů, rozptýlené mezi mnohými národy byla vidina shromáždění zpět v zemi zaslíbené vidinou spásy, jasným znamením Božího opětovného příklonu, jakým je obrazné povolání zpět dříve zapuzené manželky. Takové shromáždění Izraele na území svatě země je vidinou konečné záchrany Hospodinovy pro Židy dodnes. Ani pro nás to není obraz, který by nebyl výmluvný. Dát dohromady, shromáždit lidský život, který je mnohými prožitými událostmi rozbit na padrt', je obraz osobní naděje pro mnoho lidí. Znovu shromáždit církve, to společenství, z něhož stále ještě beze slova rozloučení ubývají, beze stopy mizí lidé, je obraz naděje pro naše sbory. A definitivní shromáždění kolem trůnu Božího a Beránkova v nebeském království je naší nadějí pro celý tento svět.

Cokoliv z toho, co vyhlížíme, je ovšem založeno vždy a pouze na Božím slitování, jedině na jeho věčném milosrdenství. To slyšíme od proroka velmi důrazně. Ale právě v tom je naděje. Protože Bůh již tolikrát prokázal svou věrnost navzdory našim nevěrnostem. Protože to našťestí nevisí na nás a našich zásluhách. Protože Bůh se staví do role vykupitele. Ještě jednou zde musíme připomenout knihu Rút, kde jde v závěru o manželství této dívky. Také Boáz jí přeci vykoupil. Probojuje si tu roli jejího zastánce. V hebrejštině je to jedno a totéž slovo: zastánce a vykupitel jedno je. Ten, který se postará, na vlastní náklady, byť ho to mnohé stojí. Bůh neváhá do této role vůči nám vstoupit. Tak nám jej představuje Izaiáš, tak nám jej nakonec přeci představuje i Ježíš. Bůh, který neváhá obětovat, aby se nás zastal, aby nás vykoupil. Neřekne: „To nemůžu udělat.“ On chce takto jednat, nevzdá to, a dotáhne to až do šťastného konce. Jako Boáz s Rút, jako mnohá manželství, jež překonají krizi. To je obraz Boží, který máme před očima. Bůh plný slitování a milosrdenství, které vše ostatní překoná. Proto můžeme skončit tím, čím prorok začíná: „Už se neboj!“

Amen